

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-3\(39\)-284-296](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-3(39)-284-296)

УДК 336.02:339.92

JEL Classification: F36

### **Володимир Володимирович Мацьків**

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів  
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника  
(Івано-Франківськ, Україна)

**E-mail:** [volodymyr.matskiv@pnu.edu.ua](mailto:volodymyr.matskiv@pnu.edu.ua). **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-3031-7060>

**ResearcherID:** [HGE-0931-2022](https://orcid.org/0000-0003-3031-7060). **Scopus Author ID:** [58001393100](https://orcid.org/0000-0003-3031-7060)

### **Тетяна Михайлівна Мигович**

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів  
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника  
(Івано-Франківськ, Україна)

**E-mail:** [tetiana.myhovych@pnu.edu.ua](mailto:tetiana.myhovych@pnu.edu.ua). **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-1543-1060>

**ResearcherID:** [HKF-1459-2023](https://orcid.org/0000-0002-1543-1060). **Scopus Author ID:** [57216542550](https://orcid.org/0000-0002-1543-1060)

### **Роман Іванович Щур**

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів  
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника  
(Івано-Франківськ, Україна)

**E-mail:** [roman.shchur@pnu.edu.ua](mailto:roman.shchur@pnu.edu.ua). **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-9945-3939>

**ResearcherID:** [HKF-1438-2023](https://orcid.org/0000-0001-9945-3939). **Scopus Author ID:** [57221913519](https://orcid.org/0000-0001-9945-3939)

## **ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

*У статті розглянуто проблемні питання фінансової інтеграції України до Європейського Союзу, зокрема відповідність національної фінансової політики європейським стандартам. Розглянуто виклики, що постають перед країною на шляху до членства в ЄС, такі як дотримання фіскальної дисципліни, контроль бюджетного дефіциту та державного боргу, боротьба з інфляцією та корупцією. Особлива увага приділена аналізу відповідності макроекономічних показників України Маастрихтським критеріям і потребам гармонізації податкової системи. Окреслено роль банківського сектору та інвестиційної привабливості для економічної стабільності та успішної інтеграції. У статті також підкреслено важливість реформ у фінансовій сфері, попри виклики, пов'язані з війною та глобальними економічними факторами. Основний висновок полягає в тому, що комплексне впровадження структурних реформ сприятиме досягненню фінансової стійкості та політичної стабільності, необхідних для набуття Україною статусу повноправного члена ЄС.*

**Ключові слова:** євроінтеграція; фінансова політика; Маастрихтські критерії; бюджетний дефіцит; державний борг; банківська система; фіскальні реформи; корупція; інвестиційна привабливість; макроекономічна стабільність.

*Бібл.: 13.*

**Постановка проблеми.** Інтеграція України до Європейського Союзу (ЄС) є одним із ключових стратегічних напрямів розвитку нашої країни на сучасному етапі. Це прагнення відображає глибоке історичне бажання українського народу повернутися до європейської спільноти, з якою Україна пов'язана культурними, економічними та політичними зв'язками ще з давніх часів. Українці завжди прагнули віднайти своє справедливе місце в європейській сім'ї народів, і це прагнення стало ще більш виразним на тлі боротьби за незалежність та демократичний вибір, особливо в умовах сучасної війни проти агресора.

Інтеграція в Європейський Союз має не тільки економічний, але і глибокий політичний та моральний вимір, оскільки вона стала символом боротьби за суверенітет, свободу та справедливість. Від початку Революції Гідності у 2013 році й до сьогодні, коли Україна активно протистоїть військовій агресії, цей шлях інтеграції став не просто політичним вибором, а частиною боротьби за право на існування як незалежної держави з європейськими цінностями.

Успішне приєднання до ЄС передбачає не лише економічну стабільність, але й адаптацію фінансових інституцій, бюджетної та податкової політики до стандартів і вимог Європейського Союзу. Фінансова політика кожної держави-члена ЄС має відповідати певним критеріям, що гарантують фінансову стабільність та забезпечують взаємодію між економічними системами країн ЄС. Серед таких критеріїв виділяються вимоги щодо фіскальної дисципліни, зниження рівня державного боргу та дефіциту бюджету, контроль за інфляційними процесами.

Для України це означає необхідність здійснення структурних реформ у фінансовій сфері, зокрема перебудову податкової системи, підвищення ефективності бюджетної політики, покращення фіскальної прозорості та боротьбу з корупцією. Незважаючи на військові виклики, які стоять перед країною, реформи фінансової системи та її адаптація до європейських стандартів залишаються одним із ключових пріоритетів на шляху до членства в ЄС.

Значний вплив на фінансову політику України також має необхідність підвищення інвестиційної привабливості країни та забезпечення стабільності банківської системи. Без реалізації цих заходів інтеграція до ЄС може бути суттєво ускладнена. Крім того, існують зовнішні виклики, зокрема пов'язані з глобальними економічними процесами та проблемами в самому ЄС, що створюють додаткові труднощі для інтеграції.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Останніми роками питання євроінтеграції України та її впливу на фінансову систему країни активно досліджувалося як на міжнародному, так і на національному рівнях. Особлива увага наукової спільноти зосереджена на питаннях гармонізації фінансової політики з нормами ЄС, структурних реформах і викликах, пов'язаних із виконанням вимог для приєднання до ЄС.

Одним із найважливіших напрямів досліджень є аналіз відповідності фіскальних та макроекономічних показників України критеріям Маастрихтського договору, який встановлює рамки для стабільності національних фінансових систем країн-членів ЄС. Питання відповідності фіскальної стійкості України до європейських стандартів, зокрема щодо державного боргу, дефіциту бюджету та інфляційних процесів досліджено в роботах таких науковців, як Л. Довгань, О. Дзюблюк, І. Лютий, В. Міщенко, І. Пімонова, Л. Фурдичко.

У наукових працях І. Висоцької, С. Войцехівської, Н. Давиденко, П. Перерви досліджено вплив тіньової економіки та неформальних фінансових практик на бюджетну та податкову політику, що є серйозними перешкодами для інтеграційних процесів.

Роль банківського сектору в інтеграції до ЄС, зокрема питання ліквідності, капіталізації банків та управління ризиками досліджена в працях А. Глушко, В. Крилова, І. Макаренко, К. Черкашиної, Ж. Шило. На макрорівні в роботах таких авторів, як Л. Киш, Є. Соломяний та В. Шинкар проаналізовано вплив інтеграційних процесів на інвестиційний клімат в Україні.

**Виділення недосліджених частин загальної проблеми.** Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що попри значний прогрес у дослідженні фінансової політики України в контексті євроінтеграції, багато питань потребують подальшого вивчення. Зокрема, необхідно більше уваги приділити таким аспектам, як довгострокові перспективи фіскальної консолідації України, можливості гармонізації податкового законодавства з нормами ЄС, а також роль зовнішніх економічних чинників, таких як глобальні економічні кризи та зовнішні фінансові загрози, у процесі інтеграції. Крім того, залишається недостатньо дослідженим вплив поточних реформ на соціальну стабільність та рівень життя населення, що може стати важливим фактором успішної інтеграції.

Усе це зумовлює актуальність теми даної статті, яка покликана дати комплексний аналіз фінансових викликів, з якими стикається Україна у своєму русі до ЄС.

**Постановка завдання.** Метою цієї статті є аналіз основних фінансових аспектів проблем України на шляху інтеграції до ЄС, визначення ключових викликів і можливостей для адаптації національної фінансової політики до європейських стандартів. Зокрема, розглянуті питання відповідності фіскальних показників України вимогам ЄС, поточні заходи держави щодо реформування фінансової системи та перспективи гармонізації законодавства з нормами ЄС.

**Виклад основного матеріалу.** Шлях України до ЄС розпочався з моменту здобуття незалежності у 1991 році після розпаду Радянського Союзу. Відтоді євроінтеграція стала одним із ключових стратегічних пріоритетів зовнішньої політики країни. Україна поступово налагоджувала співпрацю з ЄС, підписуючи угоди та виконуючи умови, необхідні для інтеграції в європейський простір.

Першим важливим кроком на шляху до інтеграції України в ЄС стало підписання в 1994 році Угоди про партнерство та співробітництво (УПС) між Україною та ЄС. Ця угода стала основою для розвитку політичних, економічних та культурних зв'язків між Україною та ЄС. Вона посприяла встановленню правової бази для торгівлі та інвестицій, а також допомагала модернізувати українську економіку шляхом підтримки реформ [1, с. 12].

Проте для України 1990-ті роки були часом невизначеності. У той період, коли більшість країн Центральної та Східної Європи обрали чіткий курс на інтеграцію до ЄС, цей час для України став періодом пошуку балансу між співпрацею з Європою та збереженням тісних відносин з росією. Така зовнішньополітична двовекторність була зумовлювана як історичними, так і економічними факторами. Політична нестабільність, економічні труднощі та російський вплив гальмували швидке просування України до ЄС.

Однак уже на початку 2000-х років, курс на європейську інтеграцію почав набувати чіткіших обрисів. Після Помаранчевої революції 2004 року, коли демократичні сили здобули перемогу на президентських виборах, євроінтеграційний вектор отримав новий поштовх. Цей період ознаменувався активізацією співпраці між Україною та ЄС, зокрема через запровадження програми «Європейська політика сусідства», яка сприяла поглибленню економічних і політичних зв'язків між сторонами. Ця програма дозволила Україні наблизитися до стандартів ЄС і залучити підтримку для реформ у ключових сферах, таких як економіка, верховенство права та демократичне управління.

Закінчення дії у 2008 році Угоди про партнерство та співробітництво між Євросоюзом і Україною стало важливим етапом у відносинах між сторонами, оскільки це дало поштовх для початку переговорів щодо нової, більш розширеної угоди. У результаті була розроблена Угода про асоціацію між ЄС і Україною, що мала на меті поглиблення політичного та економічного співробітництва, а також створення зони вільної торгівлі.

Парафування Угоди відбулося 30 березня 2012 року, але в цей період уже розпочалися переговори щодо остаточного підписання Угоди. Важливим елементом документа була перспектива гармонізації українського законодавства з європейським, а також зобов'язання щодо проведення глибоких структурних реформ в Україні, необхідних для інтеграції в європейський економічний простір.

Підписання Угоди планувалося на саміті у Вільнюсі в листопаді 2013 року, однак тодішній президент України Віктор Янукович під тиском росії в останній момент відмовився підписати документ, що викликало хвилю протестів у країні та стало передумовою до Революції Гідності.

Власне Революція Гідності (листопад 2013 – лютий 2014 року) стала визначальним моментом у сучасній історії України на її інтеграційному шляху до ЄС. Протести стали виразом прагнення українців до європейських цінностей, демократії та верховенства права. Після зміни влади в лютому 2014 року нове керівництво України відновило переговори з ЄС, і вже у червні 2014 року була підписана Угода про асоціацію, яка є основою для подальшого зближення України з Європейським Союзом.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС було розділене на два ключових етапи. Перший відбувся 21 березня 2014 року під час позачергового саміту між Україною та ЄС, коли була підписана політична частина угоди. Другий етап був реалізований 27 червня 2014 року на засіданні Ради ЄС, коли президент України Петро Порошенко та керівники ЄС разом із главами урядів 28 країн-членів підписали економічну частину документа.

16 вересня того ж року Угода була синхронно ратифікована Верховною Радою України та Європейським Парламентом, що позначило важливий крок до зміцнення відносин України з ЄС.

Ця угода є найбільш масштабною серед тих, які коли-небудь укладала Україна, а також є найбільшим документом, підписаним ЄС із третьою країною. Вона відкрила новий етап співпраці між Україною та Європейським Союзом, який базувався на політичній асоціації та економічній інтеграції. Запроваджена зона вільної торгівлі між Україною та ЄС сприяла вільному переміщенню товарів, послуг, капіталу та, частково, робочої сили. Крім того, вона визначала процес адаптації української економіки до спільного європейського ринку через поступове наближення регуляторної бази до стандартів ЄС.

Після початку повномасштабної військової агресії російської федерації проти України у лютому 2022 року курс на євроінтеграцію став безальтернативним. Влітку 2022 року ЄС офіційно надав Україні статус кандидата на членство в ЄС, що стало важливою політичною перемогою на шляху до повноправного членства.

Ці кроки дали старт новому етапу у відносинах між Україною та ЄС, спрямованому на поглиблення співпраці в різних сферах, таких як торгівля, політика, правосуддя та інвестиції.

Однак інтеграція України до ЄС супроводжується численними фінансовими викликами, які потребують глибоких реформ та адаптації національної економіки до вимог ЄС. Розглянемо основні з них детальніше, щоб оцінити їхній вплив на процес євроінтеграції та виявити ключові проблеми, які Україна повинна вирішити на цьому шляху.

Макроекономічна стабільність є однією з ключових вимог для будь-якої країни, яка прагне стати членом ЄС. Проте для України досягнення цієї стабільності залишається значним викликом через тривалу війну, економічну кризу та інші фактори. Постійні коливання ВВП, висока інфляція, зростаючий державний борг і значний дефіцит бюджету ускладнюють виконання вимог для євроінтеграції.

Основними вимогами для забезпечення стабільності є Копенгагенські критерії, які, попри свою доволі загальне формулювання, передбачають, що країна-кандидат повинна мати «функціонуючу ринкову економіку», здатну витримати конкуренцію на ринку ЄС.

Більш чіткими є Маастрихтські критерії, які хоч і стосуються приєднання до Єврозони, а не вступу до ЄС, забезпечують ясніший вимір макроекономічної стабільності. Вони встановлюють конкретні економічні показники, що свідчать про монетарну та фіскальну стабільність країни, і тому можуть використовуватися для оцінки часткового виконання економічних вимог Копенгагенських критеріїв.

Згідно з Маастрихтськими критеріями, країна повинна дотримуватися таких умов:

– середньорічний рівень інфляції не повинен перевищувати рівень трьох найбільш стабільних членів ЄС більше ніж на 1,5 %;

– співвідношення державного боргу до ВВП не повинно перевищувати 60 %, а дефіцит державного бюджету – 3 % ВВП;

– довгострокові відсоткові ставки не повинні перевищувати рівень трьох найстабільніших країн ЄС більше ніж на 2 %;

– валютний курс щодо євро повинен бути стабільним, а країна має бути учасницею європейського механізму валютних курсів протягом двох років [2].

Хоча ці критерії не є обов'язковими для вступу до ЄС, вони важливі для оцінки економічної готовності країни до інтеграції у європейський економічний простір і можуть слугувати індикатором економічної стабільності України.

З 2015 року і до початку пандемії COVID-19 Україна загалом дотримувалася критерію ЄС щодо дефіциту бюджету, підтримуючи його на рівні, який не перевищував 3 % ВВП. Навіть у 2021 році, коли пандемія продовжувала впливати на світову економіку, цей показник лише незначно перевищив допустимий рівень і становив 3,63 % [3].

Щодо державного боргу, до 2022 року Україна також відповідала вимогам Маастрихтських критеріїв, утримуючи його нижче рівня 60 % ВВП. Однак повномасштабна війна призвела до значного зростання боргового навантаження, і до кінця 2022 р. цей показник піднявся до 78,4 %, продовжуючи зростати в 2023 р. та сягнувши 84,4 % в кінці року. Тенденція продовжилась і в 2024 р. За підсумками II кварталу 2024 року, співвідношення державного боргу до ВВП досягло 90,8 % [4]. Це стало наслідком масштабних державних запозичень для фінансування оборонних потреб та стабілізації економіки.

Такий ріст державного боргу є очікуваним, з огляду на умови війни, але в майбутньому, після перемоги, можна прогнозувати необхідність реструктуризації боргу, як це вже відбувалося у 2015 році. Варто також зазначити, що навіть деякі країни Єврозони, зокрема Італія та Франція, не відповідають цьому критерію, що демонструє складність підтримання макроекономічної стабільності під впливом зовнішніх факторів, таких як фінансові кризи чи пандемії.

Ситуація з інфляцією також відображає труднощі, з якими стикається українська економіка. Після періоду стабілізації, коли рівень інфляції досягнув 2,7 % у 2020 році, війна спричинила різке зростання цін, і в 2022 році інфляція перевищила 26,6 %, що стало наслідком зовнішніх шоків і руйнування економічної інфраструктури [5].

Довготермінові відсоткові ставки також залишаються проблемою. Дохідність десятирічних євробондів України, яка в 2021 році становила 6,9 %, усе ще суттєво перевищує середньоєвропейські показники. Однак треба враховувати, що цей показник залежить від різної природи боргових зобов'язань різних країн, тому його важко порівнювати без урахування специфіки кожної економіки.

Щодо стабільності валютного курсу, Україна використовує плаваючий курс, який особливо постраждав після початку повномасштабної війни, що спричинило значні коливання обмінного курсу.

Загалом показники України в макроекономічній сфері свідчать про значний вплив зовнішніх факторів, таких як війна та глобальні кризи. Однак, попри ці виклики, країна демонструє стійкість і поступово рухається до

макроекономічної стабільності, необхідної для подальшої європейської інтеграції. Економічна витривалість України, навіть у складних умовах війни, підкреслює важливість безпеки та стратегічного розвитку в контексті євроінтеграційних процесів.

Для досягнення макроекономічної стабільності необхідно не лише контролювати основні показники, а й реформувати податкову систему та зміцнювати банківський сектор. Збалансована податкова політика є основою для зменшення бюджетного дефіциту та забезпечення стабільного фінансування економічних потреб країни. Водночас стійкість банківської системи критично важлива для підтримання економічної стабільності, оскільки вона забезпечує ефективний перерозподіл капіталу та фінансову підтримку реального сектору економіки.

Щодо податкової системи, в Україні рівень податкового навантаження загалом відповідає європейським стандартам і не є критичною перешкодою для інтеграції. Однак є певні проблеми з податковим адмініструванням, зокрема щодо прозорості системи та прогнозованості податкового законодавства. Часті зміни в податкових правилах та процедурах, що відбуваються у процесі реформування, можуть створювати додаткову невизначеність для бізнесу. ЄС вимагає прозорості та стабільної податкової системи, яка б сприяла розвитку бізнесу та забезпечувала стабільні податкові надходження.

Для інтеграції з ЄС Україні потрібно забезпечити ефективне адміністрування податків, що зменшить операційні витрати для підприємств і зробить інвестиційний клімат стабільнішим [6, с. 285].

Попри складнощі, пов'язані з банківською кризою у 2014-2016 роках, банківський сектор України зміцнив свої позиції і нині демонструє стабільну прибутковість навіть у складних умовах війни. Очищення банківської системи, ліквідація проблемних банків і реформи, проведені Національним банком України, суттєво підвищили стійкість фінансової системи [7, с. 60].

До початку повномасштабного вторгнення у 2022 році частка непрацюючих кредитів поступово зменшувалася з 55 % у 2018 році до 27 % станом на 1 березня 2022 року, демонструючи позитивну тенденцію. Однак війна внесла корективи, призвівши до нового зростання частки NPL, що стало значним викликом для банківського сектору [8].

Незважаючи на ці труднощі, після перших шоків війни та адаптації до нових умов, протягом 2023-2024 років ситуація почала покращуватися. Станом на 1 липня 2024 року частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі знизилася до 34,6 %, що на 2,8 відсоткових пункти нижче, ніж на початку року. Обсяг NPL скоротився на 4,2 млрд грн - до 418,2 млрд грн. Особливо позитивні зміни спостерігаються в сегменті роздрібних кредитів: частка непрацюючих кредитів знизилася на 3,9 в. п., досягнувши рівня 19,6 %. Водночас частка NPL у корпоративному кредитному портфелі зменшилася на 1,9 в. п., становлячи 42,2 % [8].

Ключовими факторами скорочення частки непрацюючих кредитів стали нарощування обсягів кредитування високої якості та активне списання непрацюючих кредитів, переважно українськими приватними банками. Банки активно використовують інструменти позасудової реструктуризації, щоб пом'якшити боргове навантаження на клієнтів і дати їм змогу відновити платоспроможність. На сьогодні близько 50 % корпоративних NPL, що залишаються на балансах банків, уже були реструктуризовані, а без урахування кредитів, виданих колишнім власникам ПриватБанку, частка реструктуризованих корпоративних NPL перевищує 90 % [8].

Вирішення проблеми непрацюючих кредитів у корпоративному сегменті потребує подальших зусиль, оскільки часте застосування механізмів реструктуризації свідчить про високий рівень ризиків у цьому сегменті. Це вимагає ще більшої уваги до контролю та вдосконалення підходів до управління NPL [9].

Для досягнення стандартів ЄС Україна повинна забезпечити повну прозорість банківської системи, стабільність капіталізації та належний нагляд за банківськими операціями.

Попри важливі макроекономічні досягнення та стабілізацію банківського сектору, довгострокова економічна стійкість країни залежить не лише від фінансових показників. Критичним фактором залишається створення сприятливого бізнес-клімату, захист прав власності та мінімізація неформальних практик. Високий рівень корупції й надалі стримує розвиток економіки, знижує привабливість України для іноземних інвесторів та ускладнює реалізацію структурних реформ.

З огляду на це, однією із значних перешкод на шляху інтеграції України до ЄС залишається високий рівень корупції та недостатня прозорість у державному управлінні. У ЄС постійно наголошують на необхідності запровадження прозорих та зрозумілих механізмів контролю за використанням державних фінансів, а також суворих заходів боротьби з корупцією.

Україна досі посідає одне з найнижчих місць серед європейських країн за Індексом сприйняття корупції (CPI), що є важливим показником ефективності антикорупційної політики. За даними Transparency International за 2023 рік, Україна отримала 36 балів зі 100 можливих і обіймає 104-те місце серед 180 країн [10]. Для порівняння, середній показник країн ЄС становить 64 бали, що є майже вдвічі вищим, ніж в Україні.

Ситуація з корупцією в Україні також контрастує з іншими країнами, які є кандидатами на вступ до ЄС. Наприклад, Грузія отримала 53 бали (49-те місце), Чорногорія – 46 балів (63-тє місце), Молдова і Північна Македонія мають по 42 бали (76-те місце), а Албанія – 37 балів (98-ме місце). Показники Сербії залишилися на рівні 36 балів, як і в Україні (104-те місце), тоді як Боснія і Герцеговина покращила свій результат до 35 балів (108-ме місце). Найгірші результати серед країн-кандидатів показала Туреччина – 34 бали (115-те місце) [10].



Ці дані свідчать про те, що попри прогрес у деяких реформах, корупція залишається серйозною перешкодою на шляху до євроінтеграції. Для подальшого просування Україна повинна зосередитися на зміцненні антикорупційних інститутів, забезпеченні прозорості в управлінні державними ресурсами та підвищенні рівня довіри громадян і міжнародної спільноти до державних інституцій.

Інтеграція України до європейського фінансового простору неможлива без залучення значних обсягів іноземних інвестицій [11]. Однак наразі рівень інвестиційної привабливості країни залишається низьким через високі ризики, пов'язані з воєнними діями та економічною нестабільністю. У 2022 році обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну становив лише 1,15 млрд доларів США, що є дуже низьким показником для економіки такого масштабу [12]. Для порівняння, у сусідній Польщі обсяг ПІІ у 2022 році перевищив 23 млрд доларів США.

Протягом 2023 року спостерігалось деяке пожвавлення інвестиційної активності: обсяг ПІІ в Україну зріс до 4,25 млрд доларів США, що в 7,6 рази перевищує показник 2022 року, але все ще на 42 % менше, ніж у 2021 році [13]. Така динаміка свідчить про поступове відновлення інтересу інвесторів, однак наявні обсяги все ще є недостатніми для забезпечення стійкого економічного зростання.

Основними перешкодами для залучення інвестицій залишаються недостатній захист прав інвесторів, політична нестабільність та високі корупційні ризики. Для поліпшення інвестиційного клімату Україні необхідно продовжувати реформувати судову систему та забезпечувати передбачуваність регуляторної політики.

Інвестиції є ключовим елементом для розвитку економіки України та її адаптації до ринкових умов ЄС. Без покращення інвестиційного клімату інтеграція в європейський фінансовий простір залишатиметься обмеженою.

Важливим аспектом інтеграції України до ЄС є гармонізація національного фінансового законодавства з нормами ЄС. Цей процес передбачає прийняття та імплементацію законів, що регулюють різні аспекти фінансового управління, зокрема податкову політику, державні закупівлі, фінансовий контроль та звітність.

Україна вже зробила значні кроки у напрямку гармонізації свого законодавства з європейськими стандартами. Одним із ключових інструментів у цьому процесі стала Угода про асоціацію з ЄС, яка передбачає адаптацію українського законодавства до стандартів ЄС у таких сферах, як податкова політика, боротьба з корупцією, прозорість фінансових операцій та регулювання банківського сектору.

Українські реформи, зокрема у сфері державних закупівель і фінансового моніторингу, вже отримали позитивну оцінку з боку ЄС. Проте, залишаються сфери, які потребують подальшої роботи, це зокрема вдосконалення податкового адміністрування, розвиток фінансових ринків та посилення контролю за використанням бюджетних коштів.

**Висновки і пропозиції.** Адаптація фінансової політики України до стандартів ЄС є складним та багатоплановим процесом, який охоплює реформи в бюджетній, податковій та банківській сферах, а також передбачає боротьбу з корупцією і залучення іноземних інвестицій. Набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС стало значущою подією на цьому шляху, що відкриває нові можливості для отримання фінансової та технічної підтримки від європейських партнерів. Однак цей статус є лише проміжним етапом, що ставить перед країною нові завдання для досягнення повноцінного членства.

Попереду на Україну чекає тривалий період трансформацій, спрямованих на поглиблене реформування ключових секторів економіки та державного управління. Успішна інтеграція вимагає не тільки стабілізації макроекономічних показників, але і створення дієвих інституцій, які забезпечать прозорість фінансової системи та зміцнення правового поля. Навіть в умовах війни країна повинна використовувати всі можливості для поглиблення співпраці з європейськими партнерами, що дозволить ефективніше залучати фінансові ресурси та прискорити процес реформ.

Подальші зусилля повинні бути зосереджені на гармонізації законодавства з європейськими стандартами, зміцненні верховенства права та створенні привабливого бізнес-середовища. Важливим завданням є підтримка стійкого економічного зростання, що потребує залучення іноземних інвестицій та розробки програм для післявоєнного відновлення. Успішна реалізація цих змін сприятиме не лише прискоренню процесу євроінтеграції, але й забезпечить довгострокову економічну стабільність, підвищення рівня життя населення та політичну стабільність.

Отже, європейська інтеграція України виходить далеко за межі виконання суто економічних умов, передбачаючи комплексну модернізацію як економічних, так і соціальних структур. Цей процес є важливим не лише для досягнення відповідності критеріям членства в ЄС, але й для формування основи для сталого розвитку країни в майбутньому. Лише комплексне впровадження реформ дозволить Україні стати повноправним членом європейської спільноти та рівноправним партнером на міжнародній арені.

### Список використаних джерел

1. Фінансові потоки у міжнародних торгово-економічних відносинах (Україна - ЄС) / О. Т. Левандівський, Р. І. Щур, В. В. Мацьків, І. В. Кохан // Ринкова економіка: сучасна теорія та практика управління. – 2023. – Т. 22, № 1(53). – С. 10-23.
2. Резніков В. В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика : монографія / В. В. Резніков. – Харків : Діса плюс, 2020. – 364 с.
3. Виконання державного бюджету України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2021>.
4. Зовнішній борг України на кінець II кварталу 2024 року [Електронний ресурс]. НБУ. – Режим доступу: [https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt\\_q.pdf](https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt_q.pdf).
5. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у 2022 році [Електронний ресурс] / НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-2022-rotsi>.

6. Мацьків В. В. Теоретичні основи фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання / В. В. Мацьків // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2012. – Вип. 8 (1). – С. 279-290.
7. Криховецька З. М. Роль банків із участю держави у забезпеченні фінансової стабільності національної економіки в умовах війни / З. М. Криховецька, Т. М. Мигович. // Інвестиції: практика та досвід. – 2023. – № 4. – С. 53-63.
8. Частка непрацюючих кредитів у банках скоротилася за перше півріччя 2024 року до 34,6 % [Електронний ресурс] / НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuuyuchih-kreditiv-u-bankah-skorotilasya-za-pershe-pivrichchya-2024-roku-do-346>.
9. Мороз Н. Розвиток банківського сектору України / Н. Мороз, О. Червінська, М. Наквацький // Економіка та суспільство. – 2024. – № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-41>.
10. Індекс сприйняття корупції 2023. Transparency International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cpi.ti-ukraine.org/#/>.
11. Різник Д. В. Вплив глобалізаційних процесів на українську економіку: аналіз та стратегії [Електронний ресурс] / Д. В. Різник, В. В. Ємець, Т. М. Магнушевська // Академічні візії. – 2024. – № 28. – Режим доступу: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/929>.
12. Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2022 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory\\_rynka/foreign\\_direct\\_investment/2022](https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory_rynka/foreign_direct_investment/2022).
13. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>.

## References

1. Levandivskiyi, O.T., Shchur, R.I., Matskyv, V.V., & Kokhan, I.V. (2023). Finansovi potoki u mizhnarodnykh torgovo-ekonomichnykh vidnosynakh (Ukraine - ES) [Financial flows in international trade and economic relations (Ukraine - EU)]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriya ta praktyka upravlinnya - Market economy: modern management theory and practice*, 22(1(53)), 10-23.
2. Reznikov, V.V. (2020). *Derzhavna polityka u sferi yevropeiskoi intehtratsii Ukrainy: teoriya, metodolohiya, praktyka [State policy in the sphere of European integration of Ukraine: theory, methodology, practice]*. Disa Plus.
3. *Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]*. (2021). *Vykonannya derzhavnoho byudzhetu Ukrainy [Implementation of the state budget of Ukraine]*. <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2021>.
4. Natsionalnyy bank Ukrainy. (2024). *Zovnishniy bort Ukrainy na kinec II kvartalu 2024 roku*. [https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt\\_q.pdf](https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt_q.pdf).
5. *Natsionalnyy bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]*. (2022). *Komentar Natsionalnoho banku schodo rivnya inflyatsii u 2022 rotsi [Comment of the National Bank on the level of inflation in 2022]*. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodorivnya-inflyatsiyi-u-2022-rotsi>.
6. Matskyv, V.V. (2012). *Teoretychni osnovy finansovoho rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti sub'iektiv hospodariuvannya [Theoretical foundations of financial regulation of foreign economic activity of economic entities]*. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu - Actual problems of the development of the economy of the region*, 8(1), 279-290.
7. Krykhovetska, Z.M., & Myhovych, T.M. (2023). *Rol bankiv iz uchastiu derzhavy u zabezpechenni finansovoi stabil'nosti natsionalnoi ekonomiky v umovakh viyny [The role of banks with state participation in ensuring the financial stability of the national economy in war conditions]*. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, 4, 53-63.

8. *Natsionalnyy bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]*. (2024). Chastka nepratsyuyuchykh kredytiv u bankakh skorytuvylasya za pershe pivrichchya 2024 roku do 34,6% [The share of non-performing loans in banks decreased in the first half of 2024 to 34.6%]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kredytiv-u-bankah-skorotilasya-za-pershe-pivrichchya-2024-roku-do-346>.

9. Moroz, N., Chervinska, O., & Nakvatskyi, M. (2024). Rozvytok bankivskoho sektoru Ukrainy [Development of the banking sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-41>.

10. Transparency International. (2023). *Indeks spryunyattya koruptsii 2023 [Corruption Perception Index 2023]*. <https://cpi.ti-ukraine.org/#>.

11. Riznyk, D.V., Yemets, V.V., & Magnushyevska, T.M. (2024). Vplyv hlobalizatsiynykh protsesiv na ukrayins'ku ekonomiku: analiz ta stratehii [The impact of globalization processes on the Ukrainian economy: analysis and strategies]. *Akademichni viziyyi - Academic visions*, 28. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/929>.

12. Pryami inozemni investytsiyi v Ukrainu u 2022 rotsi [Foreign direct investment in Ukraine in 2022]. (2022). [https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory\\_rynka/foreign\\_direct\\_investment/2022](https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory_rynka/foreign_direct_investment/2022).

13. Pryami inozemni investytsiyi (PII) v Ukrainu [Foreign direct investment (FDI) in Ukraine]. (2024). <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi>.

Отримано 11.08.2024

UDC 336.02:339.92

### ***Volodymyr Matskiv***

Candidate of Economy Sciences, Associate Professor of the Department of Finance

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

**E-mail:** [volodymyr.matskiv@pnu.edu.ua](mailto:volodymyr.matskiv@pnu.edu.ua). **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-3031-7060>

**ResearcherID:** [HGE-0931-2022](https://orcid.org/0000-0003-3031-7060). **Scopus Author ID:** [58001393100](https://orcid.org/0000-0003-3031-7060)

### ***Tetiana Myhovych***

Candidate of Economy Sciences, Associate Professor of the Department of Finance

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

**E-mail:** [tetiana.myhovych@pnu.edu.ua](mailto:tetiana.myhovych@pnu.edu.ua). **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-1543-1060>

**ResearcherID:** [HKF-1459-2023](https://orcid.org/0000-0002-1543-1060). **Scopus Author ID:** [57216542550](https://orcid.org/0000-0002-1543-1060)

### ***Roman Shchur***

D.Sc. in Economics, Professor, Professor of the Department of Finance

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

**E-mail:** [roman.shchur@pnu.edu.ua](mailto:roman.shchur@pnu.edu.ua). **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-9945-3939>

**ResearcherID:** [HKF-1438-2023](https://orcid.org/0000-0001-9945-3939). **Scopus Author ID:** [57221913519](https://orcid.org/0000-0001-9945-3939)

## **PROBLEMATIC ISSUES OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE EU: FINANCIAL ASPECT**

*Ukraine's integration into the European Union (EU) is one of the country's key strategic priorities, reflecting its aspiration to join the European community with which it has longstanding cultural, economic, and political ties. This ambition has intensified amid Ukraine's ongoing struggle for independence and democratic values, especially in the context of war. European integration carries not only economic significance but also political and moral dimensions, symbolizing the nation's quest for sovereignty, freedom, and justice. Since the Revolution of Dignity in 2013, the integration process has evolved into an essential element of Ukraine's fight for survival as an independent, democratic state.*

*Achieving EU membership demands not only economic stability but also significant reforms in financial institutions, fiscal policy, and the tax system to meet EU standards. Key challenges include fiscal discipline, public debt reduction, controlling budget deficits, and curbing inflation. The alignment of Ukraine's macroeconomic indicators with the Maastricht criteria is crucial for financial stability. Simultaneously, fostering investment attractiveness and strengthening the banking sector are essential to secure economic growth and successful integration. However, external challenges, such as global economic uncertainties and internal EU dynamics, also influence this process.*

*Despite ongoing reforms, further efforts are needed to enhance fiscal transparency, combat corruption, and harmonize legislation with EU norms. Structural reforms in public finance and governance remain priorities, even as Ukraine faces significant challenges due to the war. Overcoming these obstacles is critical for securing sustainable economic growth and achieving political stability. This article provides a comprehensive analysis of the financial challenges Ukraine must address on its path to EU membership and highlights the reforms necessary to meet European standards. Through consistent efforts, Ukraine can accelerate its integration process, paving the way for full EU membership.*

**Keywords:** *European integration; financial policy; Maastricht criteria; budget deficit; public debt, banking system; fiscal reforms, corruption; investment attractiveness; macroeconomic stability.*

*References: 13.*